

El *batall*(ALDC, III, L 32. El *batall*)

Batall és el mot general i normatiu per al concepte ‘peça metàl·lica en forma de porra suspesa a l’interior d’una campana per a fer-la sonar colpint-la’; deriva del llat. vg. BATTUACULUM, der. de BATTUERE, com l’it. *battaglio*, i coneix les var. *batai*, amb iodització (< -C’L-, com OC’LU > ui) i *batallo* 87, 94, afi a l’arag. *Badall* sembla resultat d’una homonimització amb *badall*, der. de *badar* (< llat. BATARE, d’origen onomatopeic imitant el soroll del badall), en alg. [bar’al] 85, per rotacisme de la -d- i despalatalització de la -l final (com [bur’el] ‘budell’); és menys probable que la -d- sigui per un encreuament amb el cast. *badajo* i encara menys a un der. del llat. *BATAACULUM que és el pare del cast. *badajo*, del port. *badalho* i del gall. *badallo*. *Batan*,

que trobem en punts del ross., és un préstec del fr. *battant* (s. XVII), der. de *battre* ‘colpejar’ (< llat. vg. BATTERE). Altres mots d’aparició més ocasional són *picador* 66, der. de *picar* ‘donar cops’, d’origen onomatopeic, format amb el suf. -ador (< llat. -ATORE) indicador d’instrument, i *picot* 172, 179, der. del mateix verb o de *pic*, amb el suf. -ot; *maçó* 124, der. de *maça* (< llat. vg. *MATTEA) i *martell* 2, 13 (< llat. vg. MARTELLUS), per la funció colpejadora d’un i altre mot; *metall* 25, 59 (< llat. METALLUM), per metonímia; *piló* 1, der. de *pila* ‘peça massissa de forma cilíndrica’ (< llat. PĪLA ‘columna, morter’) i *sonall* 83, der. de *sonar* ‘emetre un so’ (< llat. SONARE) amb el suf. -all (< llat. -ACULU), indicador d’objecte (cf. *fermall*, *podall*, etc.).

